

28.9.2012

KÖZLEMÉNY A KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

Tárgy: **Vladimir Hacek szlovák állampolgár által benyújtott 0227/2012. számú petíció Szlovákiában az egészségbiztosítási pénztárak által az uniós jogszabályok állítólagos megsértéséről**

1. A petíció összefoglalása

A petíció benyújtója, aki orvos, kifogásolja, hogy a szlovák egészségbiztosítási pénztárak nem tartják tiszteletben az európai uniós jogszabályokat, sőt a tanácsi irányelveket sem. A petíció benyújtója erre számtalan példát említ, amelyek közül kiemeli a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1989. június 12-i 89/391/EGK tanácsi irányelv nem megfelelő alkalmazását.

2. Elfogadhatóság

Elfogadhatónak nyilvánítva: 2012. június 21. Tájékoztatás kérése a Bizottságtól (az eljárási szabályzat 202. cikkének (6) bekezdése szerint) megtörtént.

3. A Bizottságtól kapott válasz: 2012. szeptember 28.

A petíció benyújtója orvos, pszichiáter, illetve a Szlovák Köztársaságban működő egészségbiztosító társaságokkal kötött szerződések alapján egészségügyi szolgáltatást nyújtó korlátolt felelősségű társaság egyetlen részvényese és szakmai képviselője.

A petíció benyújtója amiatt tesz panaszt, hogy állítása szerint a Szlovák Köztársaság nem tesz eleget az uniós jogszabályoknak. Véleménye szerint a nemzeti jogszabályok – az egészségbiztosítókra és az egészségügyi felügyeletre vonatkozó 581/2004. sz. törvény 8. cikke, továbbá az egészségügyi szolgáltatókra, egészségügyi dolgozókra és egészségügyi

szakmai szervezetekre vonatkozó 578/2004. sz. törvény – ellentétes az Európai Unió Alapjogi Chartájával, különösen annak 16. cikkével, 21. cikkének (1) bekezdésével és 31. cikkével, illetve az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményrel, különösen pedig annak 4. cikkének (2) bekezdésével, 14. cikkével és 17. cikkével, a kötelező vagy kényszermunkáról szóló (29. sz.) egyezményrel, valamint az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával.

A petíció benyújtója kifejti, hogy az egészségügyi biztosítókra vonatkozó nemzeti jogszabály 8. cikke alapján az egészségbiztosítók kizárólag „megrendelt egészségügyi szolgáltatást” – azaz meghatározott időtartam alatt nyújtott, előre meghatározott volumenű egészségügyi szolgáltatást – térítenek vissza. Emiatt a petíció benyújtója nem igényelheti a ténylegesen nyújtott egészségügyi szolgáltatás visszatérítését.

Ezen túlmenően a visszatérítésre jogosult egészségügyi szolgáltatások típusai nem egyértelműek és következetesek. Véleménye szerint az egészségügyi biztosítók a számukra legelőnyösebb módon, szabadon értelmezhetik a hatályos jogszabályokat. Emellett állami hatósági szinten nincsen olyan független választottbíró, akinek jogában állna felülvizsgálni és értékelni, hogy az egészségbiztosítók hogyan alkalmazzák a nemzeti jogszabályokat a megtéríthető egészségügyi szolgáltatásokra vonatkozóan.

A petíció benyújtója azt is állítja, hogy a nemzeti jogszabály az egészségbiztosítóknak kedvez, lehetővé téve számukra, hogy ők szabják meg az egészségügyi szolgáltatást nyújtókkal kötött szerződések feltételeit.

A petíció benyújtója azzal sincs megelégedve, hogy az egészségügyi szolgáltatások visszatérítésére a számla kiállításának napját követő hónap végén kerül sor. Emiatt nem lehet tudósa arról, hogy egy adott hónapban elérte-e már az előzetesen megrendelt egészségügyi szolgáltatás maximumát, és emiatt fel kellene függesztenie tevékenységét ahhoz, hogy elkerülje a kifizetetlen egészségügyi szolgáltatással járó terheket.

A petíció benyújtója panaszt tesz továbbá az egészségbiztosítókra vonatkozó törvényben meghatározott ama kötelezettség miatt is, hogy távollétében (szabadság alatt) ideiglenes helyettesítést kell biztosítani, ennek nem teljesítése esetén pedig bírságot kell fizetnie. A petíció benyújtója számára nehézségeket okoz e követelmény teljesítése, hiszen távollétében fizetnie kell az őt helyettesítő orvost, illetve továbbra is fizetnie kell az egészségügyi szolgáltatásokhoz kapcsolódó egyéb kiadásokat (bérleti díj, kommunális díjak, ápoló bérezése, stb.).

A petíció benyújtója kifejti, hogy amennyiben senki sem hajlandó a helyettesítésére, akkor kénytelen évente 250 napot dolgozni a fizetett szabadságra való jogosultság nélkül, ami a pihenéshez és szabadidőhöz, valamint a munkaidejének korlátozásához való jogának megsértését jelenti.

A petíció benyújtója szerint ez az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában, az Európai Unió Alapjogi Chartájában, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben és a kötelező vagy kényszermunkáról szóló egyezményben törvényen kívül helyezett kényszermunkának minősül.

Végezetül a petíció benyújtója szerint ő egy személyben munkavállalónak és munkaadónak is számít, tekintve, hogy egyetlen tagja egy korlátozott felelősségű társaságnak. Emiatt saját kötelessége, hogy biztosítsa a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal kapcsolatosan – különösen pedig a munkahelyi kockázatok megelőzésére vonatkozóan – a 89/391/EGK irányelvben, illetve a 2003/88/EK irányelvben meghatározott jogait. A petíció benyújtója ugyanakkor nincs abban a helyzetben, hogy ezt megtegye, minthogy fizikai, mentális és érzékszervi megterhelésnek van kitéve a munkahelyén, és túlórázni kell. Ezért azt állítja, hogy a 89/391/EGK irányelv 2. cikke – amely kimondja, hogy az irányelvet minden tevékenységi ágazatban alkalmazni kell – nem épült be a nemzeti jogba oly módon, hogy az az egészségügyi tevékenységre is kiterjedjen.

A Bizottság észrevételei

Ami a szlovákiai egészségbiztosítási rendszert illeti, meg kell jegyezni, hogy az uniós jog a társadalombiztosítás területén a rendszerek koordinációjáról gondoskodik, nem a harmonizációjukról. Ez azt jelenti, hogy a tagállamok szabadon határozhatják meg saját társadalombiztosítási rendszereik részleteit, ideértve a biztosított ellátások típusát, a jogosultság feltételeit, az ellátások kiszámítási módját és a fizetendő hozzájárulások összegét is. A koordinációra vonatkozó uniós jog, és különösen a 883/2004/EK irányelv annak biztosítása érdekében avatkozik be, hogy a különböző nemzeti jogszabályok alkalmazása ne befolyásolja hátrányosan az Európai Unión belüli szabad mozgáshoz való jogukat gyakorló személyeket.

Tekintve, hogy a petíció kizárólag a szlovákiai egészségügyi ellátásra vonatkozik, a társadalombiztosítási rendszerek koordinálásáról szóló uniós jog nem alkalmazható a szóban forgó nemzeti rendszerben kifogásolt ügyekre. E kérdések kizárólag nemzeti hatáskörbe tartoznak, és azokat az alkalmazandó nemzeti szabályoknak és eljárásoknak megfelelően nemzeti szinten kell rendezni.

Ami az egészségügyi szolgáltatások és az egészségügy irányítását illeti, az Európai Unió működéséről szóló szerződés kimondja, hogy „a tagállamok hatásköre kiterjed az egészségügyi szolgáltatások és az orvosi ellátás működtetésére, és a hozzájuk rendelt erőforrások elosztására”. Ugyanez a rendelkezés azt is előírja, hogy „az Unió tevékenységének tiszteletben kell tartania a tagállamoknak az egészségügyi politikájuk meghatározására, valamint az egészségügyi szolgáltatások és az orvosi ellátás megszervezésére és biztosítására vonatkozó hatáskörét”.

A petíció benyújtójának ama kifogásával kapcsolatban, hogy nem áll módjában biztosítani az egészséges és biztonságos munkakörülményekhez való jogát, megjegyzendő, hogy a munkahelyi egészségre és biztonságra vonatkozó uniós jogszabályok „a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását” célozzák, ahogyan ezt a munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló 89/391/EGK keretirányelv is kimondja (1. cikk (1) bekezdés).

Az irányelv úgy határozza meg a munkavállaló fogalmát, mint „a munkáltató által alkalmazott személyt, beleértve a gyakornokokat és szakképző iskolai tanulmányokat folytató tanulókat, de nem beleértve a háztartási alkalmazottakat” (3. cikk (a) bekezdés).

Az Európai Unió Bírósága ítélkezési gyakorlata alapján a munkaviszonynak alapvető jellemzője az a körülmény, hogy valamely személy meghatározott ideig, más javára és más irányítása alatt, díjazás ellenében szolgáltatást nyújt (a C-428/09. sz. Union syndicale Solidaires Isère ügyben 2010. október 14-én hozott ítéletének 28. bekezdése, illetve az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

Ennélfogva a munkahelyi egészségre és biztonságra vonatkozó uniós irányelvek nem vonatkoznak azon önálló vállalkozókra, akiknek a tevékenysége nem tartozik semmilyen, munkaadóval kötött munkaviszony hatálya alá – néhány korlátozott kivételtől eltekintve, amikor az önálló vállalkozó veszélyeztetné a munkavállalók egészségét és biztonságát.

A petíció benyújtója önmagáról elmondja, hogy egy korlátolt felelősségű társaság egyetlen részvényese és szakmai képviselője, jogi személyként jár el, és így saját magát foglalkoztató munkaadónak tekinthető. Ilyen körülmények között, illetve a fentiek fényében az tűnik ki, hogy a petíció benyújtójának tevékenysége nem képezi semmilyen munkaviszony tárgyát, és ennél fogva rá nem is érvényes a „munkavállaló” meghatározás. Következésképpen a munkahelyi egészségre és biztonságra vonatkozó uniós jog, köztük a 88/2003/EK irányelv nem alkalmazható a petíció benyújtójára az általa panaszolt kérdésekben, minthogy ezen irányelvek csak a munkavállalókra alkalmazhatók.

Amennyiben a nemzeti jog alapján a petíció benyújtóját munkaadónak és munkavállalónak egyaránt tekintenék – akire nézve a munkahelyi egészségre és biztonságra vonatkozó jogszabályok a Szlovák Köztársaságban hatályosak –, akkor munkaadóként kötelessége lenne tiszteletben tartania az egészségvédelmi és biztonsági követelményeket, munkavállalóként pedig egészséges és biztonságos munkakörülményekhez lenne joga. Az ilyen ügyek a nemzeti hatóságok hatáskörébe tartoznak.

A javadalmazással kapcsolatos kifogásai tekintetében meg kell jegyezni, hogy a bérezésre nem terjed ki az uniós szociális jog hatálya. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 153. cikkének (5) bekezdése szerint: „*e cikk rendelkezéseit nem kell alkalmazni a díjazásra ...*” Ezért a kérdés a nemzeti hatóságok hatáskörében marad.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájában, és különösen annak 16. cikkében (a vállalkozás szabadsága), 21. cikke (1) bekezdésében (megkülönböztetésmentesség) és 31. cikkében (tisztességes és igazságos munkafeltételek) rögzített jogok állítólagos megsértése kérdésében a következő magyarázatokat kell adni az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazására vonatkozóan.

A Charta 51. cikke értelmében a tagállamok kizárólag annyiban címzettjei a Charta rendelkezéseinek, amennyiben az Európai Unió jogát hajtják végre, illetve a Charta nem terjeszti ki az uniós jog alkalmazási körét az Unió hatáskörein túl, továbbá nem hoz létre új hatásköröket vagy feladatokat az Unió számára, és nem módosítja a szerződésekben meghatározott hatásköröket és feladatokat. A fentiek szerint tehát megállapítható, hogy a kifogásolt kérdések nem tartoznak a Chartát alkalmazó uniós jog körébe.

Ami pedig az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben, a kötelező vagy kényszermunkáról szóló egyezményben és az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában megállapított jogok állítólagos megsértését illeti, e nemzetközi

jogi eszközöket *nem az EU keretein belül fogadták el, s ennél fogva* az alkalmazásukkal és értelmezésükkel kapcsolatos kérdések nem tartoznak a Bizottság hatáskörébe.

Következtetések

A Bizottságnak nem áll módjában beavatkozni a petíció benyújtójának ügyében, minthogy a kifogásolt kérdések a nemzeti jog hatáskörébe tartoznak. Amennyiben a petíció benyújtója úgy véli, hogy megsértették jogait, a nemzeti illetékes hatóságok – köztük a bíróságok – elé terjesztheti az ügyet, amelyeknek a vonatkozó nemzeti rendelkezésekre és a Szlovák Köztársaság nemzetközi kötelezettségeire tekintettel megfelelően ki kell vizsgálniuk az esetet.